

рівня освіти та саморозвитку розглядається одним з основних тригерів економічного розвитку у довгостроковій перспективі.

Література

1. Gallopin, G. (2003). A systems approach to sustainability and sustainable development. <https://repositorio.cepal.org/server/api/core/bitstreams/16b2bc6d-6f2a-48c2-9af2-1c54d7674ac5/content>.
2. Varnalii, Z. (2022). Social security of humans as a research object of the science of economic security. *University Economic Bulletin*, (52), 90-97. <https://doi.org/10.31470/2306-546X-2022-52-90-97>
3. Баженова, О. В., Варналій, З. С., & Чеберяко, О. В. (2023). Соціальна безпека людини в умовах військової агресії: індикатори та оцінювання (на прикладі України). *Проблеми сучасних трансформацій. Серія: економіка та управління*, (8).
4. Beer, S. (1994). *Decision and Control: The Meaning of Operational Research and Management Cybernetics*, John Wiley&Sons Ltd. https://eclass.duth.gr/modules/document/file.php/ENG112/Stafford_Beer-Decision_and_Control_1966_.pdf

УДК 338

Птащенко Ліана Олександрівна
доктор економічних наук, професор,
Національний університет «Полтавська політехніка
імені Юрія Кондратюка» (Україна)

ПРОТИРІЧЧЯ НА ФІНАНСОВОМУ РИНКУ В УКРАЇНІ: ПОЗИТИВНІ НАСЛІДКИ ТА ЗАГРОЗИ ДЛЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ

Сьогодні для національної економіки України, яка страждає від повномасштабної війни, від припинення діяльності багатьох економічних суб'єктів на зруйнованих чи

захоплених рашистами територіях, актуальними є питання регулювання та пом'якшення наслідків, спричинених внутрішніми протиріччями на фінансовому ринку, які загострилися під час війни в Україні.

Діяльність банків на українському ринку піддається значному ризику та посиленню регулювання. Проте, банківські установи вивчають та впроваджують різноманітні стратегії для максимізації свого прибутку та конкурентоспроможності. Впровадження інноваційних технологій, таких як штучний інтелект, блокчейн та фінтех-рішення, вносить корективи у стратегії банківських установ та їхню економічну діяльність. Зростаюча складність фінансових інструментів та глобалізація фінансових ринків робить банківську діяльність більш вразливою до економічних криз та ризиків.

Оскільки банківська діяльність відіграє важливу роль у стабілізації економіки в період воєнного стану та активізації інвестиційної діяльності в повоєнний період, необхідно звернути увагу на суперечності, що виникають на ринку банківських послуг. Зокрема, зниження облікової ставки Національним банком з 25% до 15% вплинуло на стабільність банківської системи у період воєнного стану. З одного боку, позитивні наслідки – стимулювання економічного зростання суб'єктів бізнесу та громадян через підвищення доступності кредитів, а з іншого – зниження прибутковості банків у 3 рази. Тут доречно звернути увагу на таке природне явище як економічний егоїзм. Дослідження економічного егоїзму у банківському бізнесі стає ключовим для розуміння та адаптації до змін в економічному середовищі, технологічних інновацій та сучасних вимог до фінансової етики [1]. В цьому контексті варто зазначити, що конструктивний економічний егоїзм сприяє зростанню конкуренції на ринку банківських послуг. Банки конкурують за клієнтів і ресурси, що стимулює впровадження новітніх технологій та фінансових інновацій

для забезпечення конкурентних переваг. Війна не може стати приводом для згорання чи заморожування кредитування. Дійсно, ризики підвищились, але ефективні ризик-орієнтовані стратегії більшості банків дозволили з одного боку продовжувати кредитну підтримку бізнесу та громадян, а з іншого – уникати збитків.

Реакція регулятора – встановлення за 2023 рік підвищеної базової ставки податку на прибуток для банків у розмірі 50 %, що позитивно вплинуло на бюджетні надходження [2], але потенційно може призвести до поглиблення деструктивного економічного егоїзму банківського бізнесу. Це спричинить до виникнення етичних питань, таких як недостатня увага до ризиків для клієнтів та спроби отримати прибуток за рахунок непрозорої діяльності, або мінімізації лояльності до клієнтів. Тому вважаємо, що слід запроваджувати адекватний мотиваційний механізм для банків, щоб унеможливити виникнення латентного деструктивного економічного егоїзму у сфері банківських послуг [3].

Не менш актуальним, наразі, є питання грального бізнесу, навколо якого точаться дискусії. З однієї сторони, тільки з початку 2024 року ліцензовані казино України та інші організатори азартних ігор відрахували до державного бюджету 2,2 мільярда гривень. Гральний бізнес в Україні за 2023 рік сплатив у 14 разів більше податків, ніж за 2022 рік [4]. А з іншої, – ще досі існує безліч неконтрольованих суб'єктів – 1000 сайтів сьогодні пропонують українцям азартну гру і лише 17 з них є ліцензованими. В тіні перебуває передусім російський гральний ринок. Соціальні та психологічні негативи – до реєстру лудоманів за три роки потрапило 739 людей, не говорячи про те, що багато військових у таких казино можуть програти річну заробітну плату.

Крім розглянутих протиріч на фінансовому ринку, перед фінансово-економічною наукою стоять питання активізації інвестиційної діяльності, розгляд джерел залучення фінансових ресурсів для відновлення національної економіки після перемоги України, аналіз інвестиційно привабливих галузей тощо. Більшість з цих проблем доведеться розв'язувати молоді – нинішнім студентам та аспірантам, які не байдужі до науки та займаються дослідженнями в галузі економіки. Але щоб практично мотивувати молодь розвивати свій інтелектуальний потенціал та застосовувати його на користь українського суспільства, вищій школі потрібно забезпечити отримання здобувачами якісних знань та вмій, а державі створити стимули для бізнесу, щоб вартісно оцінювати належним чином ці навички.

Література

1. Володимир Панченко Природа економічного егоїзму. 2020. URL: <https://tyzhden.ua/pryroda-ekonomichnoho-ehoizmu>
2. Банки: зміна ставок, податок на прибуток URL: https://tax.gov.ua/data/material/000/621/740671/InfoList6_2023.pdf
3. Птащенко Л. О., Каленіченко Є. С. Забезпечення економічних інтересів фінансових і промислових корпорацій. *Ефективна економіка*. 2020. № 7. – URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=8060>
4. З початку року гральний бізнес сплатив податків на 370% більше ніж за аналогічний період 2023 року URL: <https://minfin.com.ua/ua/2024/03/02/122487062/>